

ESG เทรนด์การลงทุนที่ยั่งยืน – กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

ผู้เขียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งเกียรติ รัตนพานิช

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในหลายอุตสาหกรรม เทรนด์การกำกับดูแล และสภาพตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป การวางแผนอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (E) สังคม (S) และธรรมาภิบาล (G) เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสามารถในการแข่งขันที่ดี และมีผลการดำเนินงานที่สามารถต่อสู้กับความผันผวนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

การประกอบธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ประกอบด้วยบริษัทที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นบริษัทผลิตวัสดุก่อสร้าง บริษัทบริการรับเหมาก่อสร้าง และบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมจะต้องมีการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียของธุรกิจอย่างเป็นประจำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าใจความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มว่าต้องการให้บริษัทบริหารจัดการความเสี่ยงด้าน ESG ในประเด็นใดบ้าง การวิเคราะห์นี้เรียกว่า Materiality analysis โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องสอบถามความคิดเห็นจากพนักงานบริษัท ลูกค้า นักลงทุน ผู้ผลิต เจ้าหนี้ หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล และกลุ่มอื่น ๆ ที่มีส่วนได้เสียกับธุรกิจ โดยในบทความนี้จะอธิบายประเด็นด้าน ESG ที่มีนัยสำคัญที่ผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างแบรนด์สินค้าร่วมด้วย มีการกำหนดคุณค่าของผลิตภัณฑ์และเป้าประสงค์ของผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน (value proposition and purpose) ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตวัสดุก่อสร้าง หรือผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ดังนั้นกลยุทธ์ด้าน ESG จะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กรเพื่อให้การดำเนินกลยุทธ์ด้าน ESG มีส่วนช่วยยกระดับองค์กรไปสู่เป้าหมายเชิงธุรกิจที่วางไว้

ปัจจัยด้าน ESG ที่เป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างโดยตรงคือการก่อสร้างอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Green Building โดยหากเป็นนิคมอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการก็ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมที่มีความชาญฉลาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานของอสังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตวัสดุก่อสร้าง ผู้ให้บริการค้าขายวัสดุก่อสร้าง หรือผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์

การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้ยังเกี่ยวกับประเด็นด้านการใช้พลังงานของอสังหาริมทรัพย์ โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายระยะยาวและระยะกลางในการลด

ปริมาณการใช้ไฟฟ้า ซึ่งภายในปี ค.ศ. 2050 ที่ระบบเศรษฐกิจจะไปสู่ Net Zero Economy นั้น จะต้องมีการลดการใช้ไฟฟ้าในอสังหาริมทรัพย์ทุกประเภท เพราะการใช้ไฟฟ้าที่ไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลกระทบต่อการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากกระบวนการผลิตไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น

การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่มีความยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อมนี้ จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบ การก่อสร้าง การบริหารจัดการอาคาร และการส่งเสริมให้ผู้ใช้อาคารมีสุขภาวะที่ดี ผู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างจึงต้องคำนึงถึงผลิตภัณฑ์และบริการของตนเองอยู่เสมอว่ามีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้อสังหาริมทรัพย์มีการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด มีการส่งเสริมให้เกิดการใช้พลังงานหมุนเวียนได้หรือไม่ มีการใช้วัสดุในการก่อสร้างที่ยั่งยืนหรือไม่ และมีส่วนช่วยให้กระบวนการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์มีการลดปล่อยของเสียและก๊าซพิษได้อย่างไร

อสังหาริมทรัพย์ที่ถูกพัฒนาขึ้น จะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างของเกณฑ์มาตรฐานเช่น Building Environmental Assessment Method (BEAM) Plus, Leadership in Energy and Environmental Design (LEED) และ Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM) เป็นต้น มาตรฐานที่กำหนดโดยใบรับรองเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจจับตาดูถึงแนวทางในการสร้างอาคารที่เป็นมาตรฐานของอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้ประกอบธุรกิจตลอดห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมจะต้องมั่นใจว่าสินค้าที่ตนเองขายมีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้อสังหาริมทรัพย์ผ่านเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ข้างต้น

นอกจากนี้อสังหาริมทรัพย์ที่จะมีการพัฒนาในอนาคตจะต้องเป็น Smart Green Building ร่วมด้วยซึ่งหมายถึงอสังหาริมทรัพย์ที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อให้อาคารมีการใช้ไฟฟ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อเพิ่มสุขภาวะของผู้ใช้อาคารไปในตัว ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องได้แก่ Internet of Things (IoT) ที่เป็นเทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลผ่าน Sensor และสามารถสั่งการอุปกรณ์ไฟฟ้าผ่านช่องทางดิจิทัลได้ ซึ่งการเก็บข้อมูลสถานะต่าง ๆ ของตัวอาคาร เช่น อุณหภูมิ ปริมาณแสง ปริมาณฝุ่น หรือปริมาณการใช้ไฟฟ้า จะช่วยให้อาคารมีพื้นฐานข้อมูลสำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อให้อาคารมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เหล่านี้อาจมีการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ร่วมด้วย

อย่างไรก็ตามการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารอาคารหรือนิคมอุตสาหกรรมจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ โดยปัจจัยที่ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความมั่นใจว่าเทคโนโลยีที่ใช้สามารถเชื่อมโยงและทำงานร่วมกันได้ (Technology Integration and Interoperability) 2) การพัฒนากรอบแนวคิดเชิงตัวเลขในการวิเคราะห์ฐานข้อมูล (Smart Building Data Analysis) และ 3) การให้ความสำคัญกับข้อมูลส่วนบุคคลและภัยทางไซเบอร์ (Cybersecurity and Data Privacy)

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมจะต้องเข้าใจว่า ผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์จะต้องให้ความสำคัญกับดัชนีด้านการบริหารพลังงานของอาคาร โดยดัชนีสำคัญ 3 ประเภท ได้แก่ ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของผนังด้านนอกอาคาร (Overall Thermal Transfer Value, OTTV) ค่าดัชนีการถ่ายเทความร้อนรวมของหลังคา (Roof Thermal Transfer Value, RTTV) และค่ากำลังไฟฟ้าส่องสว่างสูงสุด (Lighting Power Density, LPD) ดังนั้นผู้ประกอบธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมจะต้องตรวจสอบว่าผลิตภัณฑ์และบริการที่ตนเองนำเสนอมีส่วนช่วยให้ดัชนีต่าง ๆ ของอาคารผ่านเกณฑ์มาตรฐานทางกฎหมาย และเกณฑ์ในระดับสากล หรือไม่

เนื่องจากอสังหาริมทรัพย์ถือเป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและก๊าซคาร์บอน ผู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมจะต้องหาแนวทางในการวัดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนของอสังหาริมทรัพย์ที่ตนเองพัฒนาขึ้น (buildings' carbon footprint) ซึ่งปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนสามารถจำแนกออกเป็นสองส่วน ได้แก่

- 1) ปริมาณคาร์บอนที่เกิดจากการดำเนินงานของตัวอาคารซึ่งเป็นปริมาณการปล่อยคาร์บอนโดยตรงจากการใช้ระบบปรับอากาศ และหลอดไฟในอาคาร
- 2) ปริมาณคาร์บอนที่เกิดจากกระบวนการสร้างอาคาร วัสดุที่ใช้ในการสร้างอาคาร และการขนส่ง การลดปริมาณคาร์บอนของอาคารจึงเป็นประเด็นที่ผู้ประกอบธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จะต้องมีการวางแผนและออกแบบตั้งแต่ต้น เพื่อไม่ให้เกิดต้นทุนในการปรับปรุงอาคารใหม่ในอนาคต

ในกระบวนการก่อสร้าง ผู้ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างยังสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ในการก่อสร้าง เช่น Building Information Modelling (BIM) หรือการใช้ IoT สำหรับการเฝ้าระวังการทำงานของคนงานให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ลดความเสียหาย และลดต้นทุนในการก่อสร้าง รวมไปถึงการใช้ Modular Integrated Construction (MiC) นอกจากนี้ในส่วนของวัสดุก่อสร้าง ผู้ประกอบธุรกิจควรเลือกใช้วัสดุชนิดใหม่ที่มีความยั่งยืนและสามารถรักษาอุณหภูมิภายในอาคารให้เหมาะสมได้ เช่น Aerogel insulation materials, Graphene, Self-healing materials, Sensor embedded composite materials หรือ Smart bricks เป็นต้น

ส่วนปัจจัยเสี่ยงด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จะเกี่ยวข้องกับ การลดผลกระทบด้านลบต่อชุมชนโดยรอบของการพัฒนาที่ดิน และการมีนโยบายการทำงานที่คำนึงถึงความหลากหลายของพนักงาน โดยบริษัทไม่เพียงกำหนดขั้นตอนการทำงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่พนักงานเท่านั้น แต่จะต้องมีการสร้างระบบแรงจูงใจให้พนักงานคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองสูงสุดร่วมด้วย เพื่อช่วยลดเบี่ยงประเด็นอุบัติเหตุที่บริษัทจะต้องจ่ายสำหรับพนักงาน

นอกจากนี้ประเด็นด้านความหลากหลาย ความเท่าเทียม และความทั่วถึง หรือที่เรียกว่า Diversity, Equity และ Inclusion (DE&I) ก็เป็นอีกมิติของการมีความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ผู้ประกอบ

ธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจะต้องสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรให้พนักงานมีการยอมรับความหลากหลายของสังคม โดยบริษัทไม่ใช่เพียงแค่ส่งเสริมให้มีแรงงานที่เป็นเพศหญิงเท่านั้น แต่จะต้องกำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมให้พนักงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างให้เกิดเกียรติและเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกับกลุ่มแรงงานผู้อพยพ นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจควรทำให้การปฏิบัติงานและการสื่อสารมีความยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมให้เกิดความเป็นผู้นำอย่างทั่วถึง (Inclusive Leaders)

ความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขึ้นอยู่กับความสามารถของบริษัทในการดึงดูดแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานให้กับบริษัท แรงงานที่มีทักษะจะต้องสามารถรักษาให้คงอยู่กับบริษัทในระยะยาว และส่วนใหญ่แรงงานมักจะมีการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ซึ่งบริษัทจะต้องมีการต่อรองและกำหนดเงื่อนไขของผลประโยชน์อย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และข้อโต้เถียงที่นำมาสู่การหยุดชะงักของแรงงานได้ ซึ่งจะกระทบต่อชื่อเสียงของบริษัท และสถานะทางการเงินของบริษัทได้

ในส่วนของปัจจัยเสี่ยงด้านธรรมาภิบาลนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจะต้องระมัดระวังประเด็นความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการประมุลงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะต้องป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานมีการติดสินบนและมีการกระทำที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน จรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ (Business Ethics) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่บริษัทจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานของกระบวนการทำงานให้รัดกุม เช่น การผลิตสินค้าที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งาน หรือการสั่งซื้อวัตถุดิบที่มีสัญญาการซื้อที่เป็นธรรมต่อคู่ค้า เป็นต้น นอกจากนี้ในกระบวนการทำงานต่าง ๆ ของบริษัทจะต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งผู้ประกอบการอาจนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการเก็บข้อมูล และทำให้ตนสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง

หากบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างตระหนักถึงปัจจัยด้าน ESG และมีการดำเนินกลยุทธ์เพื่อลดความเสี่ยงต่าง ๆ ข้างต้น จะเป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทได้รับประโยชน์ที่เป็นผลตอบแทนด้านการเงินได้ ยกตัวอย่าง เช่น การศึกษาของ EY เกี่ยวกับมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์พบว่ามีความเชื่อมโยงกับระดับการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมูลค่าของ Green Building สร้างผลตอบแทนได้สูงกว่า Non-Green Building ประมาณร้อยละ 10-21² นอกจากนี้การศึกษาโดย CBRE ในสหรัฐอเมริกาพบว่า อาคารที่ได้รับ LEED certification มักจะสามารถปล่อยเช่าในระดับค่าเช่าที่สูงกว่าอาคารทั่วไปตั้งแต่ร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 50 ขึ้นอยู่กับเมืองและทำเลที่ตั้ง นอกจากนี้อาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมักจะมีอัตราการเช่า (occupancy rate) ที่เร็วกว่า³

² https://www.ey.com/en_us/real-estate-hospitality-construction/looking-at-esg-s-positive-impact-on-property-values

³ <https://www.cbre.com/insights/viewpoints/green-is-good-the-endurance-of-the-rent-premium-in-leed-certified-us-office-buildings>

บริษัทที่พัฒนาอาคารที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานยังสามารถได้รับการสนับสนุนด้านสินเชื่อที่มีเงื่อนไขและอัตราดอกเบี้ยที่ดีกว่าการขอสินเชื่อเพื่อพัฒนาสังหาริมทรัพย์แบบทั่วไปด้วย เพราะสินเชื่อเพื่อการพัฒนา Green Building จะถือเป็นสินเชื่อประเภท Green Loan ที่นักลงทุนและสถาบันการเงินมีความต้องการที่จะสนับสนุนเงินทุนเป็นพิเศษ

การพัฒนาสังหาริมทรัพย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้ไม่ได้สร้างผลตอบแทนจากการลงทุนที่จับต้องได้ในรูปของมูลค่าสังหาริมทรัพย์ หรือการลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับ Carbon Tax เท่านั้น แต่ยังสร้างผลตอบแทนที่จับต้องไม่ได้เพิ่มเติมด้วย เช่น การสร้างชื่อเสียงให้กับบริษัท การสร้างมูลค่าแบรนด์ของบริษัท และความเชื่อถือในการซื้อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวในระยะยาวของผู้บริโภค เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตวัสดุก่อสร้าง ผู้ตัวแทนจำหน่ายวัสดุก่อสร้างและวัสดุตกแต่งต่าง ๆ หรือผู้พัฒนาสังหาริมทรัพย์ทุกประเภทจึงต้องเข้าใจความสำคัญของอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนี้ เพื่อจะได้ปรับตัวและปรับธุรกิจของตนเองให้มีความเกี่ยวข้องกับแนวโน้มใหญ่ดังกล่าว ตัวอย่างของบริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่มีมุ่งเป้าปรับการดำเนินการให้สอดคล้องกับ ESG เช่น บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่ได้ดำเนินโครงการ Smart City เพื่อให้อาคารต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรมมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการประหยัดพลังงานและลดของเสีย หรือบริษัทพัฒนาสังหาริมทรัพย์อย่าง บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน) ที่ออกแบบบ้านประหยัดพลังงาน และป้องกันความร้อนผ่านการใช้พัดลมระบายอากาศจากพลังงานแสงอาทิตย์ และการออกแบบบ้านให้มีช่องระบายอากาศ มีผนังที่ช่วยหักเหแสง และใช้สีทาภายนอกที่ลดความร้อนได้ดี

ในประเด็นที่เกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง ในปัจจุบันก็มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถผลิตซีเมนต์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการใช้แร่โอลิวินที่สามารถดักจับคาร์บอนได้โดยบริษัทชื่อ Holcim⁴ หรือบริษัท คอร์รัล ไลฟ์ จำกัด ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลด PM2.5⁵

กล่าวโดยสรุปผู้ประกอบการธุรกิจในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสังหาริมทรัพย์ในอนาคต ดังนี้

- การวางแผนพื้นที่ก่อสร้างให้มีความยั่งยืน
- การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

4

<https://thaiindustrialoffice.wordpress.com/2022/03/16/%e0%b9%80%e0%b8%9b%e0%b8%a5%e0%b8%b5%e0%b9%88%e0%b8%a2%e0%b8%99%e0%b8%84%e0%b8%b2%e0%b8%a3%e0%b9%8c%e0%b8%9a%e0%b8%ad%e0%b8%99%e0%b8%95%e0%b8%b1%e0%b8%a7%e0%b8%9b%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%ab%e0%b8%b2/>

⁵ <https://www.bangkokbiznews.com/business/1012617>

- การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการคำนึงถึงการไหลเวียนของอากาศ การถ่ายเทความร้อนของตัวอาคาร การติดตั้งหลอดไฟให้เพียงพอและเหมาะสม และการได้รับใบรับรองมาตรฐานด้านการใช้พลังงาน
- การใช้วัสดุที่ก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- การคำนึงถึงคุณภาพอากาศภายในตัวอาคาร
- การให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความเท่าเทียมกันของแรงงาน
- การส่งเสริมความปลอดภัยทั้งในระดับแรงงานของบริษัท และสังคมภายนอกที่ประกอบด้วยลูกค้า และชุมชนโดยรอบ
- การส่งเสริมความโปร่งใสในกระบวนการผลิต และการมีจรรยาบรรณธุรกิจที่เหมาะสม
- การไม่มีเหตุการณ์คอร์รัปชันไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับลูกค้า หรือภาครัฐ

นักลงทุนสามารถเริ่มต้นวิเคราะห์ปัจจัยด้าน ESG ของบริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจากรายงานการวิเคราะห์ความยั่งยืน และผลการจัดอันดับกิจการใน SETTHSI Index ซึ่งเป็นการวิเคราะห์และจัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสามารถศึกษาข้อมูลได้จาก <https://www.setsustainability.com/page/thsi-thailand-sustainability-investmen>